

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ad Iesuitarvm Assertionēs, Ex Epistola Priori Divi Pavli ad
Timotheum, in Schola Dilingana disputatas, quibus totum
Papatum stabilire conati sunt, pia responsio**

**Bidembach, Wilhelm
Osiander, Lucas**

Tvbingæ

VD16 B 5358

Volo ergo viros orare in omni loco, leuantes puras manus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36892

SOLVM redemisse nos, nec quenq̄ habuisse ea in re socium. Sed hoc ipsum est quod contra Papistas tam frequenter & diligenter inculcamus: vt à quo solo redempti sumus, is idem solus noster corā Deo mediator & deprecator habeatur.

Augustinus ad Bonifacium lib. 4. cap. 4. proluxè disputat contra Pelagianos, qui infantes peccato cedere dicebant, eosq̄ cum Manichæis confert, dicens: Pelagianos Manichæis nihilo meliores esse. Vt enim Manichæi negant, corpus infantis à Deo creatum, ita Pelagiani non concedunt, vt infantes à Christo sanentur. Ac inter cætera dicit de Christo: Sicut enim solus (inquit) ideo factus est hominis filius, vt nos per ipsum filij Dei fieremus: ita **SOLVS** pro nobis suscepit sine malis meritis pœnam, vt nos per illum sine bonis meritis consequeremur gratiam: quia sicut nobis non debebatur aliquid boni, ita nec illi aliquid mali. Hanc singularem mediatoris prærogatiuam (quòd scilicet ipse innocens pro nocentibus moritur) Pelagiani euacuare conantur, &c. Cæterum, de intercessione sanctorum nullam ibi syllabam inuenias.

I E S V I T Æ.

Volo ergo viros orare in omni loco, leuantes puras manus.

III.

Præuacat quidem preces ubiq̄ locum habere, per se manifestum.

festum est, si tamen de publicis (nam de his Ambrosius & Chrysostomus verba huius capituli interpretantur) hæc accipiamus, vult Apostolus, non tantum in templo Hierosolymitano, ve Iudei, vel in monte Garizim, ve Samaritani volebant, Deum orari posse, sed in omni loco ad id delecto & dedicato. Inepere igitur Heretici, verbis istis abutuntur, ad sanctitatem templorum tollendam, quæ Deo consecrata sunt, et sacras Diuorum continent reliquias. Nec prætermittendum est, precando manus attollere, quemadmodum & in genua procumbere, care-
Luc. 22.
Act. 7. 29, 20, 23
 moniam fuisse Apostolis, & cæteris Christianis, olim satis familiarem.

RESPONSIÖ.

CUM Paulus velit, vt in Ecclesia omnia decenter & secundum ordinem fiant, minimè repugnemus, quò minus in templis, in quibus publici cætus Ecclesiæ congregantur, publicæ preces fiant, & semper nobis displicuit fanaticus & vefanus Enthusiastarum quorundam Spiritus, qui in templis orare prohibent, siquidem Deus ipse de templo Hierosolymitano pronunciauit: Domus mea domus orationis vocabitur. Et Paulus in templo nõ impiè legitur orasse. Et ante hunc Petrus quoque & Ioannes in templum ascendisse perhibentur, circa horam precationis nonam. Vnde & sacræ ædes appellantur, quia verbo Domini & oratione sanctificæ cantur, vt nobis earum vsus licitus, purus & sanctus sit. At verò, quemadmodum Enthusiastarum furores damnamus: ita e regione Hypocritarum superstitionem.

1. Cor. 14.

Esa. 56.

Matth. 21.

Act. 21.

Act. 3.

stitutionem non possumus non improbare. Hi enim publicas preces contra expressam Christi & Pauli sententiam, certis locis, nimium profecto superstitione affigunt: In omni loco (inquiunt Iesuitæ) ad id delecto & dedicato. Quis vero, hypocritæ, verbo Domini vos adijcere aliquid iussit, quod Deus ipse nefas esse pronunciat? Paulus enim disertè ad excludendam omnem Iudaicam & Papisticam superstitionem ait: In omni loco, vos autem ad stabilendam superstitionem de vestro additis: Ad id delecto & consecrato. Sed quid Psalter? Domini (inquit) est terra & plenitudo eius: orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo. Si Domini est vniuersa terra, & totus terrarum orbis, cur non in omnibus locis quandocumque res & necessitas exigit, vel priuatim singulis, vel publice vniuersis, vt exempli gratia, totum alicui exercitum, totum simul in eadem naue periclitanti turbæ orare liceat? Mundis, inquit Paulus, omnia munda, cur non & quælibet loca? Ac si cibi sanctificantur per sermonem Dei, ac precationem, cur non etiam mare & arida, cur non syluæ, montes, valles, denique omnia loca in terris hoc modo sanctificentur? Grauius ab Esaia & Stephano reprehensi sunt hypocritæ inter Iudæos, qui Deum in templis manufactis habitare, & ceu parietibus templorum includi putabant. Eandem reprehensionem incurrit Iesuite, dum publicas preces ad delecta & dedicata loca alligant: quasi quæ a cornuto Episcopo aut indocto suffraganeo aqua benedicta aspersa, & alijs puerilibus Cæremonijs dedicata, aut sanctorum vel veris vel eumentis reliquijs & donarijs ornata loca sint.

Psal. 119.

Tit. 1.

1. Tim. 4.

Esa. 66.
Act. 7.

ea sint, ea propria sint Dei habitacula, unde propius
 aurem nobis admoueat, aut secreta nescio quæ vis
 illis inhæreat, quæ sacratiores & acceptiores apud
 Deum preces nostras reddat. Nos verò illa crassa, et
 rudi superstitione Ethnicis, Iudæis, Turcis & Pa-
 pistis relicta, scimus veros adoratores, citra loci dis-
 cretionem, Patrem adorare in spiritu & veritate: ^{1o. 21. 4.}
 scimus, cum vera Dei templa simus nos ipsi, nobis
 intra nos ipsos orandum esse, si in sancto templo suo
 Deum inuocare velimus. Externam autem pæda-
 gogiam, vt inter orandum manus attollantur, genua
 submittantur, neque nos repudiamus: modo ne in il-
 lis summa Christianismi, & prora & puppis piarum
 precum collocetur: sed his cæremonijs, ceu alpha-
 betarijs rudimentis, tum ad discendam veram ani-
 mi humilitatem, tum ad excitandam seriam & ar-
 dentem eleuationem mentis ad Deum, vtamur:
 illam enim genuflexio, hanc manuum sublatio ac
 (vt Poëta canit) tensæ ad sydera palmæ significant.

I E S V I T Æ.

Docere mulieri non permitto.

IIII.

Mulier & vir sexum hoc loco, non coniugium designant: nõ
 enim nuptis tantum, sed & omnibus mulieribus, iuxta a com-
 munes Dei naturæq; leges conuenit subiectio, & silentium, ^{1. Cor. 14.}
 in cætu virorum, & docendi potestas adempta est. Deus tamen,
 qui suis legibus non tenetur, Delboram populo suo præfecit, & ^{Iud. 4.}
 Huldam spiritum Prophetico decorauit: & quarundam opera in ^{2. Reg. 22.}

I iij nouo